

Przemoc, to każde zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie, skierowane przeciwko bliskiej osobie, które narusza jej prawa i dobra osobiste, powodując psychiczne lub fizyczne cierpienie.

Zgodnie z art. 207 k.k. przemoc jest przestępstwem.

Rodzaje przemocy:

- Przemoc fizyczna

Popychanie, odpychanie, obezwładnianie, „przetrzymanywanie”, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.

- Przemoc psychiczna

Wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, „izolacja” społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.

- Przemoc ekonomiczna

Uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny (Np. odbieranie zarobionych pieniędzy).

- **Przemoc seksualna**

Wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.

PRZEMOC DOMOWA

Dom rodzinny to środowisko miłości i opieki - stanowi schronienie przed całym złem świata zewnętrznego. Jednak dla wielu ludzi miejsce to kojarzy się z cierpieniem, zagrożeniem, terrorem, poniżeniem, rozpaczą i lękiem.

Przemoc podobnie jak miłość ma niezwykłą moc wywierania wpływu na człowieka. U osób, które mają kontakt z przemocą dokonują się niekorzystne, często trwałe zmiany utrudniające przeciwstawienie się jej. Przemocy towarzyszy cierpienie - celowo zadawane przez drugą osobę. Nawet pojedynczy incydent pozostawia ślad w psychice.

Przemoc stała się bardzo dobrze sprzedającym się towarem, bardzo atrakcyjnym tematem dla mediów. Jest ona bowiem niesłychanie spektakularna. Ludzie na całym świecie są karmieni obrazami przemocy. Wpływa to na odbiorcę (widza) takich treści zubożniająco, znieczulająco. Zmniejsza się jego wrażliwość na sytuację, z którą już nie jako widz ale jako świadek może mieć do czynienia. Przemoc oglądana z pozycji widza często fascynuje, w jakiś sposób urzeka obserwatora. Ludzie przeżywają pewien mroczny rodzaj satysfakcji, gdy patrzą jak inni gwałcą, zabijają, krzywdzą, poniżają, zadają ból. Kontaktowanie się z przemocą w mediach i przeżywanie jej w taki sposób utrudnia konstruktywne radzenie sobie z nią. Znieczula i zubożnia na cierpienie.

Działania antyprzemocowe nie należą do zadań łatwych, gdyż środowisko rodzinne było i będzie skutecznie chronione przed wszelkimi ingerencjami zewnętrznymi. Dlatego tylko część przypadków zakwalifikowanych przez funkcjonariuszy Policji jako przemoc domowa znajduje swoje zakończenie w sądzie.

Pomaganie ofiarom przemocy wymaga rozwagi w podejmowaniu działań i wnikliwego zrozumienia złożoności problemu. Wszyscy powinniśmy otworzyć się na zdobywanie wiedzy w tym zakresie, a osoby dotknięte przemocą powinny odważyć się na przyjęcie wyciągniętej dłoni w geście pomocy.

Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym zgodę na przemoc. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej mitów i stereotypów na temat przemocy, które pokazują fałszywy obraz problemu. Mity i stereotypy usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę przemocy i zmuszając ją do milczenia. Wśród najczęściej spotykanych mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie znajdują się następujące stwierdzenia:

„Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”

„Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego”

„Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar”

„Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył”

„Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”

„Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc”

„To był jednorazowy incydent, który nigdy się nie powtórzy”

„Gdyby ofiara naprawdę cierpiała odeszłaby od sprawcy”

„Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol”

„Gwałt w małżeństwie nie istnieje”

„Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie”

„Nie ujawnia się tajemnic rodzinnych”

„Nie można zmienić swego przeznaczenia”

Tymczasem, wiedza naukowa, badania i doświadczenie specjalistów obalają stereotypy i dowodzą, iż:

- przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, tak samo podlegającym karze jak przemoc wobec obcych osób; bycie małżeństwem czy mieszkanie razem pod jednym dachem w wolnym związku nie daje nikomu prawa do stosowania przemocy, nie zwalnia z odpowiedzialności prawnej, każdy ma prawo a nawet obowiązek reagować na przestępstwo;
- przemoc w rodzinie występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu

wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego, zdarza się, że lepiej wykształceni sprawcy stosują często bardziej wyszukane formy przemocy;

- nie tylko siniaki, złamania czy oparzenia świadczą o przemocy, przemoc ma „wiele twarzy” – to także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, grożenie, zastraszanie;

- nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie, niezależnie od tego, co zrobił lub powiedział, nie wolno poniżać, bić innych ani się nad nimi znęcać;

- przemoc domowa to przestępstwo ścigane przez prawo a nie sprawa rodzinna, Policja jest powołana do ochrony bezpieczeństwa osób, zapobiegania popełniani przestępstw i ściganiu sprawców, niezależnie od tego czy osoba dotknięta przemocą należy do rodziny sprawcy czy nie;

- ofiary przemocy w rodzinie nie chcą być źle traktowane przez swoich bliskich, starają się bronić siebie i innych zagrożonych przemocą członków rodziny, chcą przerwać przemoc, ale pozostając w osamotnieniu, często nie potrafią tego zrobić – będąc w opresji działają często nieracjonalnie, co prowadzi do nasilenia przemocy;

- przemoc domowa niemal nigdy nie jest wyjątkowym, pojedynczym wydarzeniem, ma tendencję do powtarzania się, niezatrzymana eskaluje i przybiera na sile;

- nikt nie lubi być poniżanym i bitym, osoby doznające przemocy znajdują się w bardzo trudnej sytuacji wypełnionej bólem, cierpieniem, strachem, bezsilnością i poczuciem osamotnienia; tkwienie w związku pełnym krzywdzenia wynika między innymi z wyznawania tradycyjnych wartości takich jak miłość, trwałość małżeństwa, mylnego przeświadczenia, że sprawca jest dobry dla dzieci, gdyż ich nie bije, przekonania o zależności ekonomicznej od sprawcy i niemożności samodzielnego funkcjonowania, wiary w obietnice sprawcy, że się zmieni, nieracjonalnego obwiniania się za przemoc, czy też braku wiedzy na temat miejsca, gdzie osoba dotknięta przemocą może znaleźć bezpieczne schronienie i specjalistyczną pomoc;

- nawet uzależnienie od alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za działania dokonywane pod jego wpływem, alkohol może nasilać przemoc i ułatwia jej stosowanie, stanem nietrzeźwości sprawcy próbują usprawiedliwić fakt znęcania się nad członkami rodziny;
- każda osoba niezależnie od tego, czy żyje w związku formalnym, nieformalnym, czy jest wolna, jest uprawniona do samodzielnego decydowania o swoim życiu intymnym zachowaniach seksualnych, małżeństwo nie zmienia definicji gwałtu ,gwałt polega na doprowadzeniu innej osoby do poddania się czynowi nierządному lub do wykonania takiego czynu, stosując przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp, definicja ta nie wyklucza małżonków ani innych osób z rodziny sprawcy;
- przemoc jest dążeniem do przejęcia pełnej władzy i kontroli nad innymi osobami, nie ma żadnych danych wskazujących na istnienie bezpośredniego związku pomiędzy przemocą, a chorobą psychiczną;
- przemoc jest poważnym problemem, który niszczy nie tylko osobę, która jej doświadcza, ale również innych członków rodziny narażonych na uczestniczenie w aktach przemocy, dlatego nie można ukrywać przemocy i pozostawać biernym; ujawnienie problemu i zwrócenie się po specjalistyczną pomoc nie ma nic wspólnego z ujawnianiem tajemnic rodzinnych;
- przemoc w rodzinie nie jest nikomu przeznaczona, doznawanie przemocy przez lata nie oznacza, że tak musi być i, że trzeba się z tym pogodzić;

Oto niektóre mity i fakty dotyczące przemocy w rodzinie:

Mity

Bicie jest dowodem miłości. Kobieta się bierze bita parzy jego w systemie państwa i żonę.

Popchnięcia, klapsy, bicie Najnie jest z czymś formalnie jest po prostu kłęb nie odjąca obrażeń jest i potrz

Przemoc zdarza się tylko w rodzinach inteligentnych, bardzo zamożnych i w rodzinach polskich.

Przemoc nas nie dotyczy. Przemoc istnieje wszędzie, niezależnie od rasy, narodowości czy wyznania.

Fakty

Skutki wobec przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

$\frac{1}{3}$ kobiet (33%) deklaruje, że zna przynajmniej jedną kobietę, która podczas konfliktów małżeńskich bywa bita przez męża. 17% ogółu kobiet zna przynajmniej kilka takich kobiet. Większość dorosłych (68%) przyznaje, że w ich domach zdarzają się różnego rodzaju konflikty, sprzeczki lub awantury.

Ogółem 23 % dorosłych deklaruje, że padło ofiarą przemocy. Co jedenasty dorosły (9%) twierdzi, że przynajmniej raz został uderzony przez współmałżonka podczas kłótni.

$\frac{1}{10}$ dorosłych będących w stałym związku (10%) doświadcza wyzwisk, krzyków, agresji słownej ze strony partnera.

Ogółem niemal $\frac{1}{5}$ rodziców mających dzieci do 19 roku życia (19%) przyznaje, że czasem bije lub biła swoje dziecko.

(Dane CBOS Marzec 2009r. – „Przemoc i konflikty w domu”.)

- **Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe.**

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości) przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się z aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

• **Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci**

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie.

Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm).

Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie.

Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

• **Spoleczne konsekwencje przemocy w rodzinie**

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

Cykl przemocy

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znaczeni częściej jest procesem o długiej nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencje do powtarzania się według zauważalnej

prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz.

- **faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych

- **faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji

- **faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony sprawcy okazywania żalu, która jednak, bez specjalistycznej pomocy, kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy. Ofiara, pomimo powtarzającego się cyklu przemocy, pozostaje w związku ponieważ:
 - jest nieświadoma, że podlega przemocy
 - zaprzecza przemocy - kieruje się stereotypami ("to wyłącznie moja wina, tak już musi być")
 - ma niczym nieuzasadnioną nadzieję na zmianę sprawcy
 - brak jej szacunku dla własnej osoby
 - czuje wstyd przed ludźmi, rodziną sąsiadami, znajomymi
 - jest bezsilna wobec sprawcy przemocy, boi się go
 - przeżywa strach przed utratą partnera życiowego, a tym samym pozycji społecznej
 - boi się samotności, myśli, że sobie sama nie poradzi
 - czuje bezradność, bezsilność, rezygnację, poddanie się
 - jest nieświadoma swoich praw
 - nie potrafi jasno określić: co we wzajemnych (rodzinnych, partnerskich) kontaktach jest dopuszczalne, a co nie
 - brak jej konsekwencji
 - odczuwa strach przed własnym odważnym stanowczym działaniem
 - nie umie stanowczo powiedzieć: NIE - STOP PRZEMOCY!

Niebieskie Karty

Niebieskie Karty to procedura interwencji służb wobec problemu przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania w rodzinie przemocy.

PROCEDURA W POMOCY SPOŁECZNEJ

Podstawą prawną do realizacji procedury jest art. 107 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej oraz rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 19 kwietnia 2005r. o sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2005r. Nr 77 poz. 672), do którego załączony jest wzór obowiązującego druku „Pomoc Społeczna – Niebieska Karta”. Formularz „Niebieskiej Karty” jest oficjalnym narzędziem wykorzystywanym przez pracowników socjalnych podczas przeprowadzania wywiadów rodzinnych.

Powzięcie informacji o przemocy w rodzinie

□

Diagnoza problemu przemocy

□

Wypełnienie formularza Niebieskiej Karty

poinformowanie o roli i znaczeniu procedury,

zebranie informacji nt. historii przemocy, form krzywdzenia

dotychczasowych działaniach w celu zatrzymania przemocy,

oczekiwań ofiary, poinformowanie o prawach, instytucjach

wspierających i możliwościach uzyskania pomocy,

dokonanie oceny najpilniejszych problemów i potrzeb,

ustalenie wstępnego planu działania.

□

Podjęcie doraźnych działań pomocowych

□

Powiadomienie Policji, Prokuratury

□

Nawiązanie kontaktu z innymi upoważnionymi instytucjami działającymi w ramach

lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

zasięgnięcie informacji o stanie wiedzy nt. problemu rodziny u innych instytucji,

wymiana informacji, wspólna wizyta w miejscu zamieszkania celem

wspólnego rozpoznania problemu, ustalenie strategii działania,

wspólna realizacja zaplanowanych działań, wspólne monitorowanie sytuacji rodziny.

Realizatorami i partnerami Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Czchów są:

1.

Urząd Miejski w Czchowie

2.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny

3.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

4.

Komisariat Policji w Czchowie

5.

Sąd Rejonowy w Brzesku – kuratorzy sądowi i społeczni

6.

Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej – pielęgniarki środowiskowe, lekarze rodzinni

7.

Placówki oświatowe działające na Tereni Gminy Czchów – Szkoły, Zespoły Szkół

8.

Sołtysi Wsi działających na terenie Gminy Czchów

9.

Miejski Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Czchowie

10.

Kluby Sportowe działające na terenie Gminy Czchów

11.

Miejska Biblioteka w Czchowie

12.

Media – „Czas Czchowa”